

Występowanie *Calamagrostis epigejos* w zbiorowiskach trawiastych Wielkopolski

A. KRYSZAK, J. KRYSZAK, M. GRYNIA

Katedra Łąkarstwa, Akademia Rolnicza im. Augusta Cieszkowskiego w Poznaniu

Occurrence of *Calamagrostis epigejos* in grass communities in Wielkopolska

Abstract. On the basis of the analysis of approximately 1000 relevés taken with the assistance of the Braun-Blanquet method in the Warta, Obra, Barycz Rivers and the Grójecki Canal valleys in Wielkopolska, the distribution and proportion of *Calamagrostis epigejos* in grass communities in the above-mentioned region were determined with a special emphasis on the ecological preconditions of this species. In addition, the impact of the wood small-reed on the floristic wealth and diversity of plant communities was determined by calculating the Shannon-Wiener index (H') as well as on the degree of synanthropisation of the examined communities. The effect of the site conditions on the occurrence of *Calamagrostis epigejos* in grass communities was assessed using the following methods: laboratory (phosphorus – by the colorimetric method; K – by the photoflame method) and phyto-inductive where the following factors were taken into account: moisture content – F, soil reaction – R and nitrogen content – N.

Key words: *Calamagrostis epigejos*, floristic diversity, synanthropisation, site conditions

1. Wstęp

Calamagrostis epigejos jest trawą o szerokim zasięgu występowania, wchodzącą w skład różnych zbiorowisk roślinnych na niżu aż po regiel dolny piętra pogórza. Występuje prawie równomiernie w całej Polsce, za wyjątkiem Pomorza Środkowego i Gdańskiego, północno-wschodniej części kraju oraz Polski Środkowej (ZAJĄC i ZAJĄC, 2001). Jego szeroka skala ekologiczna, a przez to możliwość przystosowania się do skrajnych warunków siedliskowych przyczyniła się do opanowywania nowych terenów (FIALA i wsp., 2004; JĄNCZYK i WĘGLARSKA, 1996; PRACH i WADE, 1992; ULANOVA, 2000). Często spontanicznie zasiedla nieużytki wokół zakładów przemysłowych, np. zwałowiska kopalni odkrywkowych, tworząc agregacyjne skupienia, co umożliwia szybką rekultywację terenów zdegradowanych (BALCERKIEWICZ i PAWLAK, 1990; 1991; MAJTKOWSKI i MAJTKOWSKA, 1998; ROSTAŃSKI i WOŹNIAK, 2001; KOMPALA i WOŹNIAK, 2001). Notowany jest także nadmierny rozrost tego gatunku w runi zbiorowisk leśnych, szczególnie obrzeży lasów sosnowych, przyczyniając się do degeneracji

fitocenozy, a na terenach porębowych prowadzi do wykształcenia własnego zbiorowiska w klasie *Epilobietea angustifolii* (BALCERKIEWICZ, 1991; 2002).

W ostatnich latach stwierdza się także ekspansję *Calamagrostis epigejos* w ruń zbiorowisk łąkowych klasy *Molinio-Arrhenatheretea*, głównie rzędu *Molinietalia* (GRYNIA i KRYSZAK, 1997; KAĆKI, 2001; SEDLAKOVA i FIALA, 2001; FIALA i wsp., 2003), a nawet szuwarowych klasy *Phragmitetea* (KOTAŃSKA i wsp., 2005). Proces ten można tłumaczyć przesychnianiem górnych warstw gleby i wykształcaniem nowych jego ekotypów, co pozwala na zwiększanie zasięgu gatunku.

Celem pracy jest przedstawienie występowania i udziału *Calamagrostis epigejos* (L.) Roth w zbiorowiskach trawiastych Wielkopolski, ze szczególnym uwzględnieniem uwarunkowań ekologicznych gatunku.

2. Materiał i metody

Wyniki badań oparto na analizie blisko 1000 zdjęć fitosocjologicznych wykonanych metodą Brauna-Blanquet'a w dolinach rzek Wielkopolski: Warty, Obry, Baryczy, Kanału Grójeckiego. Uwzględniają one określenie:

- udziału *Calamagrostis epigejos* (*C.e.*) w wyróżnionych zbiorowiskach i dolinach rzek na podstawie stopnia stałości (S) oraz współczynnika pokrycia (D),
- wpływu występowania *C.e.* na bogactwo (ogólna i średnia liczba gatunków w zdjęciu fitosocjologicznym) oraz różnorodność florystyczną zbiorowisk obliczając wskaźnik Shannona-Wienera H' (MAGURRAN, 1996),
- wpływu występowania *C.e.* na stopień synantropizacji badanych zbiorowisk (obliczenie udziału gatunków synantropijnych, tj. apofitów i antropofitów),
- wpływu warunków siedliskowych ocenionych metodami: laboratoryjną (fosfor – metodą kolorymetryczną; K – metodą fotopłomieniową) oraz fitoindykacyjną ELLENBERGA (1992), tj. uwilgotnienia – F, odczynu gleby – R i zawartości azotu – N na występowanie *C.e.* w zbiorowiskach.

Jednostki fitosocjologiczne wyróżniono i zaklasyfikowano do systemu fitosocjologicznego według GRYNIA (1995) i MATUSZKIEWICZA (2002).

3. Wyniki i dyskusja

Przeprowadzona analiza zdjęć fitosocjologicznych wykonanych w dolinach rzek Wielkopolski wykazuje, że *Calamagrostis epigejos* występuje w sześciu klasach fitosocjologicznych: *Phragmitetea*, *Molinio-Arrhenathereta*, *Koelerio glaucae-Corynephoretea canescentis*, ponadto *Epilobietea angustifolii*, *Artemisietea vulgaris* oraz *Agropyreteo intermedio-repentis* (Tabela 1).

Calamagrostis epigejos optimum swego występowania znajduje w zbiorowiskach klasy *Epilobietea angustifolii* w zespole *Calamagrostietum epigeji*, w którym uzyskuje najwyższą stałość i współczynnik pokrycia (V; 3025,0). Ponadto częściej i z większym

Tabela 1. Występowanie i udział *Calamagrostis epigejos* w wyróżnionych zbiorowiskach trawiastych WielkopolskiTable 1. Occurrence and proportion of *Calamagrostis epigejos* in the identified grass communities

Zbiorowisko roślinne Plant community	Liczba zdjęć Number of relevés	Staość Constancy	Współczynnik pokrycia Cover index
<i>Phragmitetea</i> Zbiorowiska bagienne – Marshy communities			
<i>Phalaridetum arundinaceae</i>	38	I	0.3
<i>Caricetum gracilis</i>	21	II	52.6
<i>Molinio-Arrhenatheretea</i> Zbiorowiska trwałych użytków zielonych – Communities of permanent grasslands			
<i>Alopecuretum pratensis</i>	67	I	64.3
<i>Scirpetum silvatici</i>	4	II	437.5
<i>Epilobio-Juncetum effusi</i>	32	I	17.8
<i>Molinietum caeruleae</i>	393	I	276.0
Zbiorowisko – Community	74	I	1.1
<i>Deschampsia caespitosa</i>			
<i>Holcetum lanati</i>	4	II	12.5
<i>Arrhenatheretum elatioris</i>	50	I	185.4
<i>Lolio-Cynosuretum</i>	7	I	1.4
Zbiorowisko – Community	95	I	23.7
<i>Poa pratensis-Festuca rubra</i>			
<i>Artemisietea vulgaris</i> Zbiorowiska (wybrane) nitrofilne w siedliskach ruderalnych Nitrophilic (selected) communities in ruderal sites			
<i>Cuscutio-Calystegietum sepium</i>	19	I	1.1
<i>Artemisio-Tanacetum vulgare</i>	7	III	400.0
<i>Echio-Melilotetum</i>	7	I	3.3
<i>Agropyro-Urticetum dioicae</i>	11	I	9.1
<i>Epilobietea angustifolii</i> Nitrofilne zbiorowiska zrębów, terenów wydeptywanych i ruderalnych Nitrophilic communities cleraing, unduly trample and ruderal sites			
<i>Calamagrostietum epigeji</i>	20	V	3025.0
<i>Agropyretea intermedio-repentis</i> Półruderalne kserotermiczne zbiorowiska pionierskie Semi-ruderal xerothermic pioneering communities			
<i>Convolvulo arvensis-Agropyretum repentis</i>	14	I	3.6
<i>Koelerio glaucae-Coryneporetea canescentis</i> Zbiorowiska (wybrane) murawowe – Turf (selected) communities			
<i>Corynephero-Silenetum tataricae</i>	6	III	308.3
<i>Festuco-Koelerietum glaucae</i>	5	V	50.0
<i>Diantho-Armerietum elongatae</i>	27	II	29.6

udziałem gatunek ten spotykany jest w zbiorowiskach muraw kserotermicznych *Koelerio glaucae-Corynephoretea canescentis*.

W zbiorowiskach łąkowych *Calamagrostis epigejos* występuje jako gatunek towarzyszący najczęściej w klasie *Molinio-Arrhenatheretea*, rządzie *Molinietalia*. Jak podaje KĄCKI (2001), w niektórych zespołach rzędu *Molinietalia*, jak w zespołach *Selino-Molinietum* i *Galio-Molinietum* tworzy postaci degradacyjne określane jako *Molinia caeruleae-Calamagrostis epigejos*. Gatunek ten w tych dwóch zespołach występuje z V stopniem stałości i współczynnikiem pokrycia, odpowiednio: 3839 oraz 3111. W innych zbiorowiskach tej klasy trzcinnik piaskowy notowany jest nielicznie, jedynie można go spotkać w zubożałych płatach *Arrhenatheretum elatioris*, *Scirpetum silvatici*, zb. *Deschampsia caespitosa*. Z naszych badań wynika, że *Calamagrostis epigejos* najczęściej występuje w dolinach rzek, gdzie zasiedla lokalne wyniesienia, strome stoki krawędzi doliny i wały przeciwpowodziowe (Tabela 2).

Tabela 2. Występowanie *Calamagrostis epigejos* w wybranych zbiorowiskach trawiastych dolin rzek Wielkopolski na tle innych regionów Polski

Table 2. Occurrence of *Calamagrostis epigejos* in selected grass communities of Wielkopolska river valleys against the background of other regions of Poland.

Dolina rzeki/region River valley/region	Zbiorowisko roślinne* – Plant community*							
	C.g.	Ph.a.	Al.p.	Zb. D.c.	Ar.e.	L-C	Zb. Pop-Fr	Zb. z C.epig.
Warta		I ^{0.3}	I ^{2.3}	I ^{0.5}		I ^{1.4}	I ^{45.9}	V ⁴⁷⁵⁰
Barycz	II ^{52.6}		I ^{73.1}	I ^{1.9}			I ^{7.1}	V ⁶²⁵⁰
Obra					I ^{1.4}			
Kanał Grójecki							I ^{1.4}	V ³⁷⁵²
Puszcza Niepołomska ¹				I ^{342.8}				
Okolice Wałbrzycha					I ^{0.7}		I ^{38.5}	V ⁴⁰⁰⁰
Pogórze Przemyskie ²					I ^{618.8}			V ⁷⁵⁰⁰

*Objaśnienia – Explanations: C.g. – *Caricetum gracilis*, Ph.a. – *Phalaridetum arundinaceae*, Al.p. – *Alopecuretum pratensis*, zb. D.c. – zbiorowisko – community of *Deschampsia caespitosa*, Ar.e. – *Arrhenatheretum elatioris*, L-C – *Lolio-Cynosuretum*, zb. Pop-Fr – zbiorowisko – community of *Poa pratensis-Festuca rubra*, zb. z C.epig. – zbiorowisko z *Calamagrostis epigejos*

¹BARABASZ (1997); ²BARABASZ-KRASNY (2002)

Na podstawie analizy zebranych wyników florystycznych stwierdzono ujemną korelację między zwiększającym się udziałem *Calamagrostis epigejos*, a zmniejszeniem liczby gatunków i różnorodności zbiorowisk roślinnych (Tabela 3). Także SEDLAKOVA i FIALA (2001) zanotowali zmniejszenie o 44% liczby gatunków w zespołach łąkowych związku *Cnidion* i nawet 55% związku *Molinion* w stosunku do płatów wykształconych w formie typowej. Wkraczanie trzcinnika piaskowego do runi sprzyjało najbardziej ustępowaniu m.in. *Deschampsia caespitosa*, *Lychnis flos-cuculi*, *Poa pratensis*, *Alopecurus pratensis*, *Arrhenatherum elatius*, *Leontodon autumnalis* i *Carex hirta*. TÜMA (1998)

tłumaczy to zmniejszeniem siły kiełkowania roślin dwuliściennych, przy jednoczesnym wzroście liczby nasion gatunków traw, szczególnie *Calamagrostis epigejos*.

Wraz z wkraczaniem *Calamagrostis epigejos* w ruń zbiorowisk łąkowych stwierdzono zmniejszenie średniej liczby gatunków w zdjęciu fitosocjologicznym, ponadto zaznaczała się tendencja nieznacznego wzrostu udziału gatunków synantropijnych – apofitów i antropofitów, w porównaniu do form typowych syntaksonów (Tabela 3). Szczególnie proces ten obserwuje się w zbiorowiskach klasy *Molinio-Arrhenatheretea*.

Tabela 3. Wpływ udziału *Calamagrostis epigejos* w wybranych syntaksonach na ich bogactwo gatunkowe i różnorodność florystyczną

Table 3. Impact of the proportion of *Calamagrostis epigejos* in selected syntaxons on their species abundance and floristic diversity

Syntakson Syntaxon	Udział <i>C.e.</i> Proportion of <i>C.e.</i> (%)	Liczba gatunków Number of species		Udział gatunków (%) Proportion of species (%)				H'
		Ogólna Total	Średnia w zdję- ciu Mean in relevés	T*	D*	S*	A*	
<i>Caricetum gracilis</i>	6,4	44	16,3	27,3	61,4	63,4	4,9	1,6
<i>Phalaridetum arundinaceae</i>	11,0	9	7	33,0	77,0	66,7	13,0	1,1
<i>Alopecuretum pratensis</i>	0,4	62	17,0	30,0	62,5	87,0	5,1	1,9
Zbiorowisko – Community <i>Deschampsia caespitosa</i>	0,5	99	19,8	30,5	60,3	80,6	9,6	1,6
<i>Arrhenatheretum elatioris</i>	0,3	111	21,5	22,5	75,0	82,2	12,2	2,0
<i>Lolio-Cynosuretum</i>	0,1	71	21,7	25,4	64,8	79,7	8,5	1,7
Zbiorowisko – Community <i>Poa pratensis</i> – <i>Festuca rubra</i>	0,5	110	19,6	18,9	70,3	75,5	9,6	1,8
<i>Diantho-Armerietum</i>	4,5	67	25,4	10,4	67,9	88,9	14,3	1,8
<i>Artemisio-Tanacetum vulgare</i>	15,0	38	16,8	19,0	81,0	82,6	26,1	1,8
<i>Calamagrostietum epigeji</i>	64,2	47	12,7	25,5	65,0	82,4	11,8	1,5

*Objaśnienia – Explanations: *C.e.* – *Calamagrostis epigejos*; T – trawy – grasses; D – rośliny dwuliścienne – dicotyledonous plants; S – rośliny synantropijne – synanthropic plants; A – antropotyty – antropophytes; H' – różnorodność florystyczna – floristic diversity

Ekspansywności *Calamagrostis epigejos*, w warunkach Wielkopolski, sprzyja możliwość występowania tego gatunku w siedliskach od przesycających (F=3,6) do wilgotnych (F=6,9), o odczynie gleb od silnie kwaśnego (R=2,3) do zbliżonego do obojętnego (R=5,5) oraz od niskiej (N=2,6) do umiarkowanie bogatej (N=5,5) zawartości gleby w azot. Ponadto gleby zbiorowisk, w których notowano ten gatunek, wykazywały bardzo niską zawartość fosforu (od 6,3 do 15,2 g P kg⁻¹ s.m. gleby) oraz wysoką, a nawet bardzo wysoką zawartość potasu (od 70,5 do 142,7 g K kg⁻¹ s.m. gleby). Na opanowy-

wanie siedlisk o niskiej zawartości azotu przez *Calamagrostis epigejos* zwraca także uwagę JAŃCZYK-WĘGLARSKA (1996) (Tabela 4).

Na terenach użytkowanych rolniczo, w zbiorowiskach łąkowych, *Calamagrostis epigejos* jest gatunkiem niepożądanym, gdyż przyczynia się do obniżenia wartości paszowej runi, jednak ma on znaczenie przeciwerozryjne w utrwalaniu i zadarnianiu hałd pokopalnych, terenów porębowych oraz miejsc siedlisk ekstremalnych.

Tabela 4. Warunki siedliskowe wybranych zbiorowisk z udziałem *Calamagrostis epigejos*
Table 4. Site conditions of selected association with *Calamagrostis epigejos*

Syntakson Syntaxon	pH w – in In KCl	Zawartość (g kg ⁻¹ s.m. gleby) Concentration (g kg ⁻¹ DM of soil)		Średnie wartości wskaźników Ellenberga Mean of Ellenberg's index		
		P	K	Uwilgo- tnienie Moisture F	Odczyn gleby Soil reac- tion R	Zawartość azotu w glebie Soil nitro- gen con- tent N
<i>Caricetum gracilis</i>	5,3	9,9	82,8	6,9	4,4	5,5
<i>Phalaridetum arundinaceae</i>	4,7	10,7	92,2	6,3	3,6	5,2
<i>Alopecuretum pratensis</i>	4,6	12,1	83,7	5,1	4,0	4,6
Zbiorowisko – Community <i>Deschampsia caespitosa</i>	4,3	6,3	101,0	5,1	5,1	4,0
<i>Holcetum lanati</i>	4,8	7,0	90,1	4,1	4,4	3,4
<i>Arrhenatheretum elatioris</i>	4,5	11,9	70,5	4,0	5,5	3,4
<i>Lolio-Cynosuretum</i>	4,2	10,1	142,7	4,4	2,7	3,0
Zbiorowisko – Community <i>Poa pratensis-Festuca rubra</i>	4,1	9,9	103,0	3,8	2,5	2,8
<i>Calamagrostietum epigeji</i>	3,7	15,2	134,2	3,6	2,3	2,6

4. Wnioski

- *Calamagrostis epigejos* swoje optimum występowania uzyskuje w nitrofilnych zbiorowiskach zrębów, terenów wydeptywanych i ruderalnych – *Epilobietea angustifolii*, gdzie uzyskuje najwyższy współczynnik pokrycia.
- W zbiorowiskach łąkowych gatunek ten występuje najczęściej w klasie *Koelerio glaucae-Corynephoretea canescentis*, ponadto w *Molinio-Arrhenatheretea*, rzędach *Molinietalia* i *Arrhenatheretalia*, gdzie tworzy zubożale postaci degradacyjne.
- Udział *Calamagrostis epigejos* w runi jest odwrotnie skorelowany z bogactwem gatunkowym i różnorodnością florystyczną syntaksonów, a dodatkowo z udziałem gatunków synantropijnych w runi.

Literatura

- BALCERKIEWICZ S., 1991. Wybrane problemy ochrony rezerwatowej na tle degeneracji fitocenozy leśnych w Wielkopolskim Parku Narodowym. Prądnik. Prace Muzeum Szafera 4, 113-123.
- BALCERKIEWICZ S., 2002. Trawy w zbiorowiskach roślinnych. W: L. Frey (red.), Polska Księga Traw. Wydawnictwo Instytutu Botaniki im. W. Szafera PAN, Kraków, 189-206.
- BALCERKIEWICZ S., PAWLAK G., 1990. Zbiorowiska roślinne zwałowiska zewnętrznego Pątnów – Józwin w Konińskim Zagłębiu Węgla Brunatnego. Badania Fizjograficzne nad Polską Zachodnią, Ser. B – Botanika 40, 57-106.
- BALCERKIEWICZ S., PAWLAK G., 1991. Zarastanie zwałowiska zewnętrznego kopalni odkrywkowej węgla brunatnego w aspekcie analizy florystyczno-ekologicznej występujących tam zbiorowisk roślinnych. Archiwum Ochrony Środowiska, 2, 7-20.
- BARABASZ B., 1997. Zmiany roślinności łąk w północnej części Puszczy Niepołomickiej. Studia Naturae, 43, ss. 99.
- BARABASZ-KRASNY B., 2002. Sukcesja roślinności na łąkach, pastwiskach i nieużytkach porolnych Pogórza Przemyskiego. Fragmenta Floristica et Geobotanica Polonica, suppl. 4, 81.
- ELLENBERG H., 1992. Landwirtschaftliche Pflanzensoziologie. 2. Wiesen und Weiden und ihre standortliche Bewertung. Verlag Ulmer, Stuttgart.
- FIALA K., HOLUB P., SEDLAKOVA I., TUMA I., ZAHORA J., TESAROVA M., 2003. Reasons consequences of expansion of *Calamagrostis epigejos* in alluvial meadows of landscape affected by water control measures – a multidisciplinary research. Ekologia (Bratislava), 22, 2, 242-252.
- FIALA K., ZAHORA J., TUMA I., HOLUB P., 2004. Importance of plant matter accumulation nitrogen uptake and utilization in expansion of tall grasses (*Calamagrostis epigejos* and *Arrhenatherum elatius*) into an acidophilous dry grassland. Ekologia (Bratislava) 23, 3, 225-240.
- GRYNIA M., 1995. Podział fitosocjologiczny zbiorowisk roślinnych łąk i pastwisk oraz charakterystyka ważniejszych zbiorowisk. W: M. Grynja (red.), Łąkarstwo. Wydawnictwo AR, Poznań, 310-335.
- GRYNIA M., KRYSZAK A., 1997. The occurrence and diversity of grass species in plant communities of the *Molinio-Arrhenatheretea* class in the Wielkopolska region (Poland). Fragmenta Floristica et Geobotanica, 42 (2), 311-325.
- JAŃCZYK-WĘGLARSKA J., 1996. The strategy of *Calamagrostis epigejos* (L.) Roth individual development under ecological conditions of the valley ravine of the river Warta near Poznań (in Polish). Seria Biologia 56, Uniwersytet A. Mickiewicza, Poznań, ss. 105.
- KĄCKI Z., 2001. Przekształcenia łąk trzęślicowych na Dolnym Śląsku. Rozprawa doktorska wykonana w Instytucie Botaniki Uniwersytetu Wrocławskiego.
- KOMPAŁA A., WOŹNIAK G., 2001. The role of grasses in chosen anthropogenic plant communities in the Upper Silesia Industrial District. W: L. Frey (red.). Studies on grasses in Poland. W. Szafer Institute of Botany, Polish Academy of Science, Kraków, 329-351.
- KOTAŃSKA M., TOWPASZ K., LANGER M., 2005. Occurrence of *Phalaris arundinacea* and *Calamagrostis epigejos* in the Proszowice Plateau (Małopolska Upland, S Poland). W: L. Frey (red.). Biology of grasses. W. Szafer Institute of Botany, Polish Academy of Science, Kraków, 293-306.
- MAGURRAN A., 1996 Ecological diversity and its measurement. Chapman & Hall., ss. 179.

- MAJTKOWSKI W., MAJTKOWSKA G., 1998. Gatunki alternatywne traw i możliwości ich wykorzystania na terenach zdegradowanych i zdewastowanych. *Archiwum Ochrony Środowiska*, 24 (3), 111-121.
- MATUSZKIEWICZ W., 2001. Przewodnik do oznaczania zbiorowisk roślinnych Polski. Seria Vademecum Geobotanicum, Warszawa, ss. 298.
- PRACH K., WADE P. M., 1992. Population characteristics of expansive perennial herbs. *Preslia*, 64, 45-51.
- ROSTAŃSKI A., WOŹNIAK G., 2001. Grasses in the spontaneous vegetation of the post-industrial waste sites. W: L. Frey (red.) *Studies on grasses in Poland*, W. Szafer Institute of Botany, Polish Academy of Science, Kraków, 313-327.
- SEDLAKOVA I., FIALA K., 2001. Ecological problems of degradation of alluvial meadows due to expanding. *Ekologia (Bratislava)*, 20, 3, 226-233.
- TŮMA I., 1998. Comparison of the seed pool in soil of several meadow communities and its changes affected by expansion of *Calamagrostis epigejos*. In Elias, P. (ed.): *Pop. Biol. Rast. V.*, SEKOS, Bratislava-Nitra, 83-87 (in Czech).
- ULANOVA N.G., 2000. Plant age stages during succession in woodland clearings in Central Russia. *Proceedings IAVS, Symposium*, Uppsala, 80-83.
- ZAJĄC M., ZAJĄC A., 2001. Atlas rozmieszczenia roślin naczyniowych w Polsce. Nakładem Pracowni Chorologii Komputerowej Instytutu Botaniki Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków.

Occurrence of *Calamagrostis epigejos* in grass communities in Wielkopolska

A. KRYSZAK, J. KRYSZAK, M. GRYNIA

*Department of Grassland Sciences, August Cieszkowski Agricultural University
of Poznań*

Summary

Its optimum of occurrence *Calamagrostis epigejos* reaches in nitrophilic communities of forest fellings, trodden and ruderal areas – *Epilobietea angustifolii*. In the case of meadow communities, this species is found most frequently in *Koelerio glaucae-Corynephoretea canescentis* class, as well as in *Molinio-Arrhenatheretea*, in *Molinietalia* and *Arrhenatheretalia* orders where it develops impoverished degradation forms. The share of the *Calamagrostis epigejos* in the sward correlated reversely with the species abundance and floristic diversity of syntaxons and positively – with the proportion of synanthropic species in the sward.

Recenzent – Reviewer: *Barbara Rutkowska*

Adres do korespondencji – Address for correspondence:

Dr hab. Anna Kryszak

Katedra Łąkarstwa, Akademia Rolnicza im. Augusta Cieszkowskiego w Poznaniu

ul. Wojska Polskiego 38/42, 60-627 Poznań

tel. (061) 848 74 15

e-mail: akryszak@au.poznan.pl